

Cultuur & School Utrecht 2017-2018

Evaluatie van activiteiten en dienstverlening

Michael Buynsters
Michiel van der Grinten
Marleen Kieft

Buynsters, M.L., Grinten, M. van der, & Kieft, M. (2018).
Cultuur & School Utrecht 2017-2018. Evaluatie van activiteiten en dienstverlening.
Utrecht: Oberon

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No parts of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means without prior written permission of the author and the publisher holding the copyrights of the published articles.

Foto's rapportomslag: Anna van Kooij.

Uitgave en verspreiding:
Oberon onderzoek en advies
Slachtstraat 12, 3512 BC Utrecht
Tel. 030-230 6090
info@oberon.eu
www.oberon.eu
© Copyright Oberon onderzoek en advies

Cultuur & School Utrecht 2017-2018
Evaluatie van activiteiten en dienstverlening

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	1
2	Opzet en werkwijze	3
	2.1 Achtergrond.....	3
	2.2 Werkwijze	3
	2.3 Respons	4
	2.4 Leeswijzer	4
3	Resultaten van de evaluatiesystematiek.....	5
	3.1 Leerlingen	5
	3.1.1 Ervaringen van de leerlingen	5
	3.1.2 Voorbereiding.....	7
	3.1.3 Verwerking	7
	3.2 Leerkrachten.....	8
	3.2.1 Educator	8
	3.2.2 Ervaring.....	9
	3.2.3 Voorbereiding.....	10
	3.2.4 Verwerking	11
	3.2.5 Selectie en organisatie	11
	3.2.6 Vervoer	12
	3.2.7 Waargenomen effecten bij leerlingen door leerkrachten	13
	3.3 Interne cultuurcoördinatoren.....	14
	3.3.1 Visie van de scholen	14
	3.3.2 Draagvlak voor cultuureducatie op school	14
	3.3.3 Organisatie op school	15
	3.3.4 Waargenomen effecten bij leerlingen door de icc'ers	15
	3.3.5 Doelen van de icc'ers.....	17
	3.3.6 Overleg met de culturele instellingen	17
	3.3.7 Evaluatie van cultuureducatie op school.....	18
	3.4 Culturele instellingen.....	19
	3.4.1 Visie van de culturele instellingen	19
	3.4.2 Draagvlak voor cultuureducatie in de culturele instellingen.....	19
	3.4.3 Samenwerking en overleg met de scholen.....	19
	3.4.4 Doelen van de culturele instellingen	19
	3.4.5 Evaluatie van cultuureducatie door de culturele instellingen	20
4	Oordeel over Cultuur & School Utrecht	21

1 Samenvatting

In schooljaar 2017-2018 is Cultuur & School Utrecht begonnen met een digitale evaluatiesystematiek die dient om het aanbod van de culturele instellingen te evalueren en beter af te laten stemmen op de wensen en behoeften van de deelnemende partijen. Cultuur & School Utrecht heeft onderwijsonderzoeksbureau Oberon gevraagd de data uit alle ingevulde enquêtes te analyseren en te verwerken tot een beknopt en overzichtelijk rapport. De vragenlijsten uit de evaluatiesystematiek zijn in schooljaar 2017-2018 ingevuld door leerlingen, leerkrachten, interne cultuurcoördinatoren (icc'ers) en culturele instellingen. Verder in het rapport lees je de uitgebreide verslaglegging van de resultaten per doelgroep.

Leerlingen

De leerlingen van groep 1-8 zijn in het algemeen positief over de activiteiten van de culturele instellingen die zij in schooljaar 2017-2018 hebben bezocht. De leerlingen vonden de activiteiten vooral leuk (70%) of een beetje leuk (26%). De meeste leerlingen vonden de bezoeken leerzaam (75%), spraken over de inhoud na het bezoek op school en/of thuis (79-85%) en maakten opdrachten in de klas ter voorbereiding of verwerking van de activiteit (52%).

Drie kwart van de leerlingen uit groep 4-8 (75%) heeft naar eigen zeggen veel geleerd van het bezoek. De leerlingen die het minder leerzaam vonden (25%) geven als reden dat ze veel moesten luisteren en minder mochten doen of dat ze last hadden van lawaai (van andere kinderen). Maar er waren ook enkele leerlingen die schreven dat ze de activiteit te spannend vonden of moesten kijken naar kunstwerken die voor hen te confronterend waren. Dit zijn leerzame uitspraken voor culturele instellingen, omdat zij met deze informatie in het vervolg nog meer rekening kunnen houden met en eventueel kunnen inspelen op de wensen en behoeften van hun jonge bezoekers.

Leerkrachten

Ook de leerkrachten zijn over het geheel genomen positief over de culturele activiteiten die ze met hun groepen bezochten. Gemiddeld geven zij een 8 als rapportcijfer aan de activiteiten. Leerkrachten zien vooral effect bij hun leerlingen op het gebied van kennisontwikkeling over kunst en cultuur en hun verbeeldingskracht.

De meeste leerkrachten (88%) bereiden de activiteit voorafgaand aan het bezoek voor. De meesten doen dit met behulp van het lesmateriaal dat zij van de culturele instelling hebben ontvangen (62%). Ook is er een grote groep leerkrachten (78%) die na het bezoek de activiteit in de klas verwerkt.

Daarvoor zetten zij vooral eigen verwerkingslessen in.

Leerkrachten die het bezoek niet voorbereiden of verwerken geven aan dat ze hier geen tijd voor hebben in hun lesprogramma of leerlingen de activiteit met een open houding wilden laten ervaren.

Interne cultuurcoördinatoren (icc'ers)

Het merendeel van de icc'ers (85%) heeft een visie op cultuureducatie vastgelegd. Drie kwart van de icc'ers (75%) geeft aan dat er draagvlak voor cultuureducatie bij de directie is.

Vrijwel alle icc'ers (97%) uit deze evaluatie geven aan dat de leerlingen op hun school jaarlijks minstens aan één activiteit op het gebied van cultuureducatie deelnemen. De school kiest de activiteiten voornamelijk op basis van hun visie op cultuureducatie (75%) en de voorkeur van de leerkrachten (53%). Deze keuze heeft met name te maken met de thema's die zij voor dat jaar op de planning hebben staan. De besluitvorming ligt vooral bij de icc'ers (90%) en de groepsleerkrachten (78%).

De meeste icc'ers zien dat leerlingen over meer vaardigheden en kennis beschikken op het gebied van kunst en cultuur dankzij de culturele activiteiten. Verder zegt meer dan de helft van de icc'ers dat leerlingen door deelname aan de activiteiten een creatievere houding aannemen en meer verbeeldingskracht hebben.

Culturele instellingen

Veertien van de vijftien culturele instellingen die bij Cultuur & School Utrecht zijn aangesloten hebben een visie op cultuureducatie geformuleerd. Negen instellingen hebben deze visie vastgelegd in het jaarplan of beleidsplan. De overige vijf instellingen zeggen een visie te hebben, maar hebben die (nog) niet schriftelijk vastgelegd. Alle instellingen geven aan dat er bij de directie, het bestuur, het management en de medewerkers sprake is van voldoende draagvlak voor cultuureducatie. De instellingen vinden het vooral belangrijk om de leerlingen kennis te laten maken met kunst en cultuur (en wetenschap en technologie)¹ en daarmee hun kennis, vaardigheden en cultureel/historisch bewustzijn positief te beïnvloeden. Daarnaast vinden ze het ook belangrijk dat leerlingen plezier ervaren.

Oordeel over Cultuur & School Utrecht

De leerkrachten, icc'ers en culturele instellingen hebben via de vragenlijsten de dienstverlening van Cultuur & School Utrecht beoordeeld. De respondenten oordelen positief over Cultuur & School Utrecht. Op alle onderdelen wordt ruim voldoende gescoord.

De ondersteuning van Cultuur & School Utrecht krijgt van de leerkrachten een 7,8, van de icc'ers een 8,1 en van de culturele instellingen een 7,7 op de schaal van 1 tot 10.

¹ Enkele culturele instellingen in Utrecht richten zich naast kunst en cultuur ook op wetenschap en technologie. Dit blijkt uit de evaluatiegesprekken die Cultuur & School Utrecht met de culturele instellingen in 2018 heeft gevoerd. Wetenschap en technologie maakt net zoals kunst en cultuur leerlingen nieuwsgierig en stimuleert hen om creatief, kritisch, ondernemend en onderzoekend te zijn. In schooljaar 2018-2019 zal in de vragenlijst ook aandacht besteed worden aan de ervaringen van leerkrachten en leerlingen met wetenschap en technologie in het culturele aanbod.

2 Opzet en werkwijze

2.1 Achtergrond

Cultuur & School Utrecht is het coördinatiepunt voor het cultuureducatief aanbod van de stad Utrecht. Vanaf in 2014 regelt Cultuur & School Utrecht het bezoek van leerlingen van Utrechtse basisscholen aan Utrechtse musea en podia. Zij maakt de activiteiten van de culturele instellingen voor scholen inzichtelijk via haar brochure en haar website zodat scholen ze kunnen afnemen. Ook regelt zij het vervoer voor scholen van en naar de culturele instellingen. In 2018 bemiddelt Cultuur & School Utrecht vijftien culturele instellingen.²

Cultuur & School Utrecht inventariseert daarnaast de wensen en behoeften van scholen zodat het aanbod van culturele instellingen nog beter aansluit op het lesprogramma van de scholen. Door de dialoog te faciliteren via onder andere bijeenkomsten voor partners, worden vraag en aanbod steeds beter op elkaar afgestemd. Cultuur & School Utrecht fungeert als intermediair en heeft een onafhankelijke positie.

2.2 Werkwijze

Om de afstemming verder te optimaliseren heeft Cultuur & School Utrecht in 2017 samen met Oberon een digitale evaluatiesystematiek ontwikkeld. Cultuur & School Utrecht vindt het daarnaast ook belangrijk om haar eigen dienstverlening goed te kunnen evalueren, te verbeteren en af te stemmen op de wensen en behoeften van haar partners. In de evaluatiesystematiek wordt daarom niet alleen het aanbod van culturele instellingen en de vraag van scholen geëvalueerd, maar óók de dienstverlening van Cultuur & School Utrecht. De respons op de vragenlijsten wordt anoniem verwerkt. De deelnemers kunnen er echter voor kiezen om hun contactgegevens achter te laten, zodat Cultuur & School Utrecht of de desbetreffende culturele instelling de mogelijkheid heeft om contact op te nemen als de reactie daartoe aanleiding geeft.

De evaluatiesystematiek richt zich op de partners van Cultuur & School Utrecht; de Utrechtse basisscholen en de culturele instellingen. De vragenlijst voor basisscholen is opgesplitst in drie verschillende doelgroepen; interne cultuurcoördinatoren (icc'ers), leerkrachten en leerlingen. Deze laatste doelgroep is doorgaans moeilijk te bereiken via enquêtes, maar omdat het cultuuraanbod ten slotte voor hen bedoeld is en zij daarmee de belangrijkste doelgroep voor alle partners van Cultuur & School Utrecht vormen, is in schooljaar 2017-2018 een pilot gedraaid met een speciale leerlingenvragenlijst over het cultuuraanbod voor groep 1-8. Deze is vanwege de niveauverschillen verder opgesplitst in een vragenlijst voor leerlingen van groep 1-3 en een vragenlijst voor leerlingen van groep 4-8. De leerlingenvragenlijst wordt samen met de vragenlijst voor de leerkracht één dag na het bezoek aan de culturele activiteit verstuurd. In de vragenlijst voor leerkrachten wordt ook de dienstverlening van Cultuur & School Utrecht geëvalueerd.

De resultaten uit de vragenlijsten van leerkrachten en leerlingen koppelt Cultuur & School Utrecht elke maand terug aan de culturele instellingen door middel van een geanonimiseerde rapportage. De maandelijkse rapportages geven de culturele instellingen snel inzicht in hoe hun activiteiten worden gewaardeerd door leerkrachten en leerlingen, en bieden hen de mogelijkheid snel op vragen of behoeften van scholen in te kunnen spelen.

² Partners van Cultuur & School Utrecht in 2018: Stadsschouwburg Utrecht, TivoliVredenburg, Het Filiaal theatermakers, Centraal Museum en nijntje museum, Museum Catharijneconvent, Kasteel de Haar, Spoorwegmuseum, Universiteitsmuseum Utrecht, Sonnenborgh museum & sterrenwacht, Het Utrechts Archief, Museum Speelklok, Domtoren en Domkerk, DOMunder, EKKO en Podium Hoge Woerd.

De icc'er van een school bezoekt de culturele activiteiten meestal niet zelf maar plant deze gedurende het schooljaar voor de groep(en) in via de website van Cultuur & School Utrecht. In oktober 2017 ontvingen alle icc'ers in Utrecht een vragenlijst over hun cultuureducatieve wensen en behoeften en - indien van toepassing - over het cultuuraanbod en de dienstverlening van Cultuur & School Utrecht.

De vragenlijst voor culturele instellingen is in juni 2018 naar de educatoren en planners van de culturele instellingen gestuurd. Zij konden gezamenlijk één vragenlijst invullen over hun activiteiten en de dienstverlening van Cultuur & School Utrecht.

2.3 Respons

In totaal deelden 783 respondenten hun ervaringen met ons. In Tabel 1 staat een overzicht van de respons per doelgroep.³ Het daadwerkelijke aantal leerlingen dat de vragenlijst heeft ingevuld over het bezoek ligt waarschijnlijk hoger, omdat we van minstens 10 groepen weten dat de leerlingen samen met de leerkracht de enquête klassikaal hebben ingevuld. De leerkracht heeft daarbij de reacties van de klas samengevat en ingevoerd.⁴

Tabel 1: Responsaantallen per doelgroep.

Respondentengroep	Responsaantal
Leerkrachten	248
Leerlingen groep 1-3	130
Leerlingen groep 4-8	350
Icc'ers	40
Culturele instellingen	15

2.4 Leeswijzer

In dit rapport presenteren we de resultaten uit de vragenlijsten voor leerlingen, leerkrachten, interne cultuurcoördinatoren en culturele instellingen die in schooljaar 2017-2018 activiteiten hebben bezocht, afgenomen of aangeboden via Cultuur & School Utrecht. In hoofdstuk drie presenteren we per doelgroep de resultaten uit de vragenlijsten die in schooljaar 2017-2018 zijn afgenomen.

In het rapport vermelden we enkele citaten van respondenten. De citaten geven een beeld van de open antwoorden die de respondenten met Cultuur & School Utrecht en de culturele instellingen hebben gedeeld via de vragenlijst.

³ We konden alleen van de icc'ers en de culturele instellingen het responspercentage berekenen, omdat enkel voor deze twee doelgroepen een panelbestand is gebruikt. Ruim een derde (35%) van de icc'ers uit het adressenbestand van Cultuur & School Utrecht heeft de vragenlijst ingevuld. De vijftien culturele instellingen hebben allemaal gerepondeerd.

⁴ Uit het planningssysteem van Cultuur & School Utrecht blijkt dat in schooljaar 2017-2018 bij benadering in totaal 13.118 unieke leerlingen en 2.856 begeleiders stonden ingeschreven voor een bezoek aan de culturele instellingen. Zij vertegenwoordigen in totaal 731 groepen verspreid over 56 verschillende scholen.

3 Resultaten van de evaluatiesystematiek

In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten per respondentengroep. Allereerst bespreken we de ervaringen van de leerlingen en leerkrachten in paragrafen 3.1 en 3.2. Zij hebben de vragenlijsten ingevuld naar aanleiding van een activiteit die ze bezocht hebben. Vervolgens komen in paragrafen 3.3 en 3.4 de antwoorden van de icc'ers en de culturele instellingen aan bod. Zij hebben dit jaar eenmaal de vragenlijst ontvangen over de inrichting van cultuureducatie in hun organisatie en indien van toepassing hun ervaringen met de dienstverlening van Cultuur & School Utrecht.

3.1 Leerlingen

In schooljaar 2017-2018 hebben in totaal 480 leerlingen de vragenlijst ingevuld. Zij vertegenwoordigen 16 groepen van evenveel scholen uit leerjaren 1-3 (130 leerlingen), en 29 groepen van 26 scholen uit leerjaren 4-8 (350 leerlingen). Meisjes zijn met 54% meer vertegenwoordigd dan jongens (46%).

3.1.1 Ervaringen van de leerlingen

Leerlingen groep 1-8

Het cultuuraanbod dat Cultuur & School Utrecht in schooljaar 2017-2018 bemiddelde, bestond uit 53 unieke activiteiten. In totaal zijn van de 53 unieke activiteiten die Cultuur & School aanbiedt, 25 unieke activiteiten door leerlingen geëvalueerd.

Leerkrachten konden met behulp van de vragenlijst hun leerlingen na het bezoek laten reflecteren op het bezoek. De vragenlijst kon daarmee ook als verwerkingsactiviteit worden ingezet.

In de vragenlijst geven de leerlingen aan of ze de activiteit leuk, een beetje leuk of niet leuk vonden. Bij deze vraag gebruiken we emoticons zodat ook de jongste leerlingen uit groep 1-3 de vraag goed begrijpen. In schooljaar 2017-2018 vond ruim twee derde van alle leerlingen de activiteit leuk (70%), een kwart vond het een beetje leuk (26%) en een kleine groep vond het niet leuk (4%).

Tabel 2 Responspercentages en -aantallen per leerlingendoelgroep.

	Leuk	Beetje leuk	Niet leuk	Totaal
Leerlingen groep 1-3	23% (110)	3% (13)	2% (7)	25% (130)
Leerlingen groep 4-8	47% (228)	23% (112)	2% (10)	75% (350)
Totaal	70% (338)	26% (125)	4% (17)	100% (480)

Leerlingen groep 4-8

350 leerlingen uit groepen 4-8 hebben een uitgebreidere vragenlijst ingevuld dan groep 1-3. Deze groep leerlingen stelden we ook vragen over hun ervaring tijdens het bezoek aan de culturele instelling en over de voorbereiding en de verwerking van de activiteit op school.

Drie kwart van de leerlingen uit groepen 4-8 (75%) heeft naar eigen zeggen veel geleerd van het bezoek. De leerlingen die het minder leerzaam vonden (25%) geven als reden dat ze veel moesten luisteren en minder mochten doen, dat ze last hadden van lawaai (bijvoorbeeld van andere kinderen) of van de weersomstandigheden (bijvoorbeeld omdat ze door de regen naar de locatie moesten lopen). Verder waren er ook een paar leerlingen die zeiden dat ze de activiteit te spannend vonden of moesten kijken naar kunstwerken die voor hen te confronterend waren. Dit ging bijvoorbeeld over schilderijen waarop naakte mensen of religieuze taferelen afgebeeld worden. Culturele instellingen zien deze uitspraken terug in hun maandelijkse rapportages en kunnen zodoende vlot inspelen op de ervaringen en behoeften van hun jonge bezoekers.

De meeste leerlingen (86%) hebben thuis verteld over de activiteit. Van deze groep leerlingen vond 69% de activiteit leuk, 29% vond het een beetje leuk en 2% vond het niet leuk.

Van de 49 leerlingen (14%) die thuis niet hebben verteld over hun bezoek vond 40% de activiteit leuk, 50% vond het een beetje leuk en 10% vond het niet leuk.

Een greep uit de antwoorden van leerlingen uit groep 4-8 over wat ze leuk vonden:

- “Het leukste vond ik het dansen”. - Meisje, groep 4.
- “Dat we in een soort kamer gingen waar je eigenlijk niet mag komen.” - Meisje, groep 8.
- “Het meisje kon goed zingen, het leek heel realistisch alsof ze het echt had meegemaakt en de blaadjes die naar beneden zijn gevallen vond ik heel cool.” - Meisje, groep 7.
- “Het kleine zonnestelsel, maar wel met de echte tijden van de planeten. En de koepel waar het zonnestelsel op geprojecteerd werd. En ik vond het leuk hoe jullie uitlegden hoe zwaartekracht werkt” - Jongen, groep 8.
- “Om te zien dat alles er nog was van vroeger. Ik voelde me dus terug in de tijd.” - Meisje, groep 7.

En een paar uitspraken over wat de leerlingen uit groep 4-8 minder leuk vonden:

- “Dat je er niet aan mocht zitten.” - Jongen, groep 5.
- “Als de lichten uitgingen gingen alle kinderen gillen.” - Jongen, groep 6.

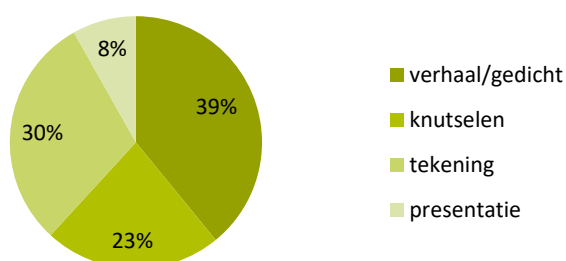
3.1.2 Voorbereiding

Ruim drie kwart van de leerlingen uit groep 4-8 heeft voorafgaand aan het bezoek (83%) of achteraf (79%) in de klas gesproken over hun bezoek aan de culturele instelling. Tijdens deze gesprekken in de klas spraken zij over het onderwerp ter voorbereiding op de activiteit of reflecteerden zij gezamenlijk op het bezoek.

Een derde van de leerlingen (31%) deed voorafgaand aan het bezoek een opdracht over de activiteit in de klas. In Figuur 1 is te zien dat de meesten van deze groep ter voorbereiding een verhaaltje of een gedicht schreven over het onderwerp van de activiteit. De leerlingen geven aan dat ze een blad of een werkboekje moesten invullen dat ze van de leerkracht kregen. Daarnaast maakten enkele leerlingen een tekening, knutselden zij iets of gaven ze een presentatie ter voorbereiding op het bezoek.

Figuur 1 Voorbereidingsactiviteiten leerlingen groep 4-8. (N=109)

Ik heb van tevoren een (doe-)opdracht gedaan over het bezoek aan [naam activiteit]: ja/nee. De opdracht was:

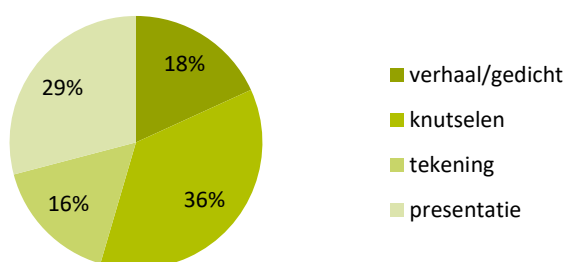

3.1.3 Verwerking

Na de culturele activiteit heeft ruim een derde (36%) een verwerkingsopdracht in de klas gedaan over het bezoek. In vergelijking met de voorbereidende activiteiten zien we dat leerlingen na het bezoek vaker iets knutselen of een presentatie geven om de activiteit te verwerken.

Figuur 2 Verwerkingsactiviteiten leerlingen groep 4-8. (N=126)

Ik heb na afloop een (doe-)opdracht gedaan over het bezoek aan [naam activiteit]: ja/nee. De opdracht was:

De groepen die zowel vooraf als achteraf een opdracht hebben gemaakt, overlappen elkaar deels. 15% van de leerlingen heeft het bezoek zowel voorbereid als achteraf verwerkt middels een opdracht. Door de cijfers over de voorbereiding en de verwerking te vergelijken, zien we dat over het geheel genomen meer dan de helft van alle leerlingen (52%) een opdracht over de activiteit heeft uitgevoerd ter voorbereiding en/of verwerking van het bezoek. Vrijwel alle leerlingen (90%) vonden het leuk om de opdracht uit te voeren.

3.2 Leerkrachten

In schooljaar 2017-2018 hebben 248 leerkrachten een evaluatie ingevuld over de culturele activiteiten die zij met hun groepen bezochten. Culturele instellingen krijgen de reacties van leerkrachten maandelijks teruggekoppeld in de vorm van een geanonimiseerde rapportage. Met deze feedback kunnen de instellingen vlot inspelen op hun ervaringen en behoeften.

De leerkrachten zijn in het algemeen positief over de activiteiten. Op een schaal van 1 tot 10 geven ze het bezoek gemiddeld een 8. Het merendeel (80%) vond de duur van de activiteit precies goed. 12% vond de activiteit te kort duren en 8% te lang.

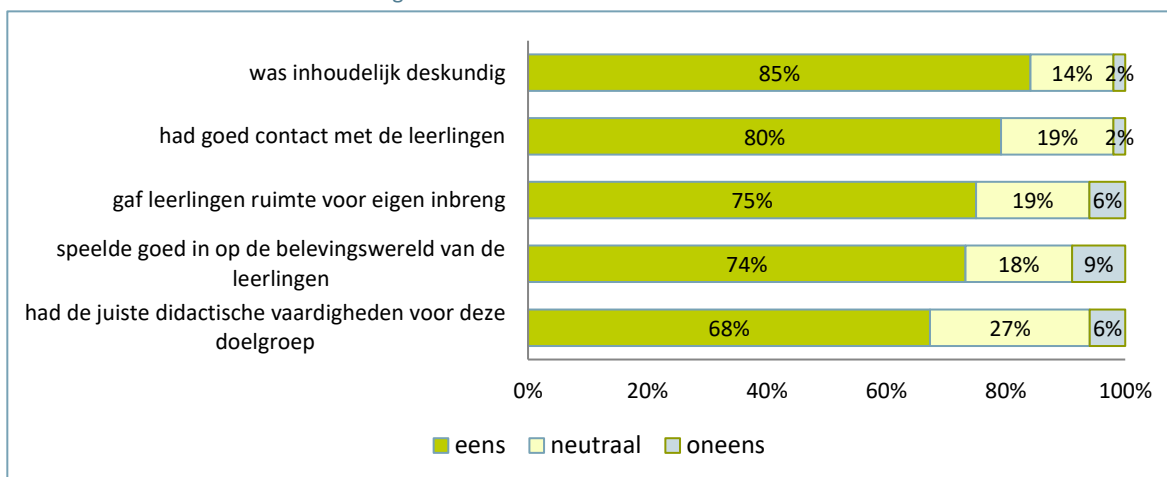
De leerkrachten zijn positief over de ontvangst van hun groep door de culturele instellingen. Gemiddeld geven ze de ontvangst een 8,6 op een schaal van 1 tot 10.

3.2.1 Educator

In Utrecht hebben alle musea en een aantal podia een educator in huis. De educator verzorgt doorgaans de didactische publieksbegeleiding tijdens het bezoek aan een culturele instelling. Bijna drie kwart van de leerkrachten (71%) geeft aan dat er een educator aanwezig was tijdens een activiteit. Het merendeel van deze groep (84%) vond de bijdrage van de educator goed, 14% was neutraal en 2% vond de bijdrage niet goed. Uit de tips en tops van de leerkrachten blijkt dat educatoren vaak enthousiast zijn en goed op de doelgroep inspelen, maar ook dat er soms meer rekening moet worden gehouden met het taalniveau van de kinderen en de interactie met de groep.

Figuur 3 laat zien dat van de groep leerkrachten die begeleid werd door een educator de meesten aangeven dat de educator inhoudelijk deskundig was. Verder had de educator volgens de leerkrachten goed contact had met de leerlingen, gaf hen genoeg ruimte voor eigen inbreng, speelde goed in op de belevingswereld van de leerlingen en had de juiste didactische vaardigheden.

Figuur 3 Oordeel van leerkrachten over de educator. (N=176)
De educator van de culturele instelling...

Een greep uit de tips van de leerkrachten:

- “De uitleg van de educator was soms echt te moeilijk. Probeer wat meer in eenvoudige taal te spreken en uit te leggen als kinderen totaal niet reageren op hetgeen wat net gezegd is.”
- “Spreektaal voor leerlingen. Er werden te veel moeilijke woorden gebruikt.”
- “De educatoren kunnen meer vragen stellen zodat kinderen tot denken worden gezet.”

Een greep uit de tops van de leerkrachten:

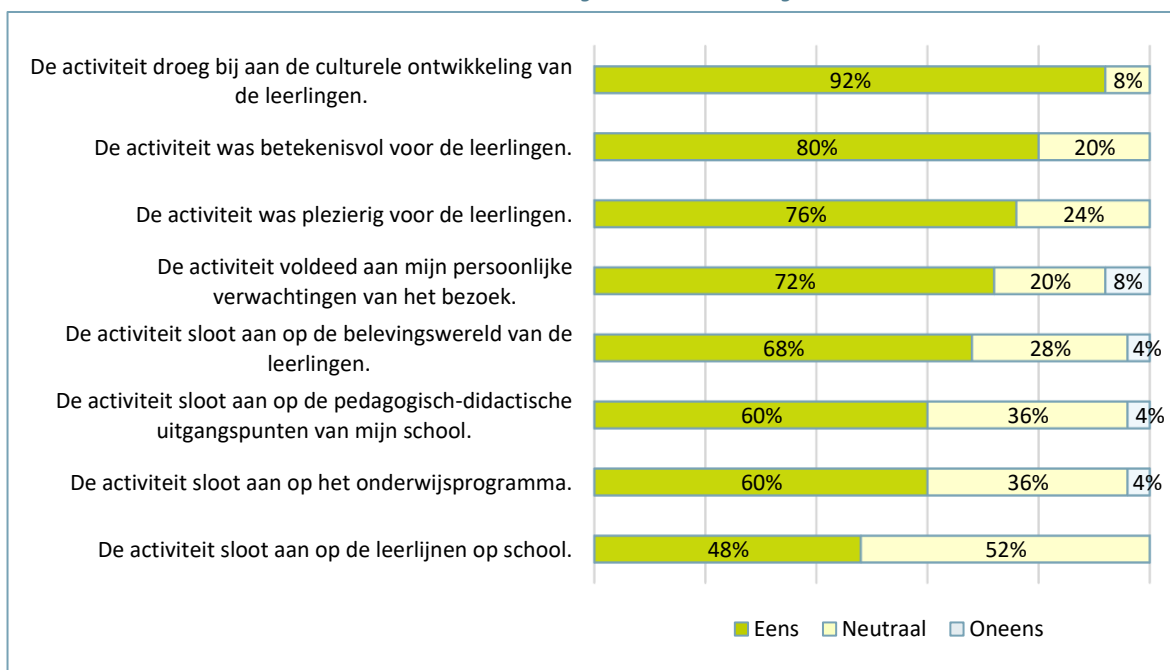
- “De begeleiders waren heel fijn. Ze vertelden kort en duidelijk, dat is voor onze kinderen heel fijn in verband met hun taalontwikkelingsstoornis.”
- “De gidsen spelen goed op de kinderen in en hebben veel te vertellen!”
- “De gids deed het heel goed. Zij had goed overzicht en betrok de kinderen er goed bij.”
- “De gids was fantastisch! Ze wist de kinderen goed te motiveren en tot het einde toe te boeien.”

3.2.2 Ervaring

In de vragenlijst kregen de leerkrachten een paar stellingen voorgelegd over hun ervaring met de activiteit die zij bezochten. De meeste leerkrachten zijn het ermee eens dat de activiteit bijdroeg aan de culturele ontwikkeling van leerlingen (92%). Ook vond ruim drie kwart dat de activiteit betekenisvol (80%) en plezierig (76%) was voor de leerlingen. De activiteit sloot niet altijd aan op de leerlijnen van de school (48%).

Figuur 4 Ervaringen van leerkrachten met de culturele activiteit. (N=248)

Wat vonden de leerkrachten van de onderstaande stellingen over hun ervaring met de culturele activiteit?

Een greep uit de reacties van de leerkrachten:

- “Mijn leerlingen waren erg enthousiast en vonden het bezoek fantastisch! Het was erg afwisselend, wat ervoor zorgde dat de kinderen hun aandacht erbij hielden.” - Leerkracht, groep 8.
- “Zeer mooie voorstelling die aansloot op de belevingswereld en het thema. Kinderen hebben een recensie geschreven over de voorstelling en die is ook erg positief! Mijn complimenten!” - Leerkracht, groep 7.
- “Mooi museum, goed lesprogramma, de tijd voor de tentoonstelling en de verwerkingsopdracht is perfect en het museum is goed bereikbaar.” - Leerkracht, groep 5/6.

3.2.3 Voorbereiding

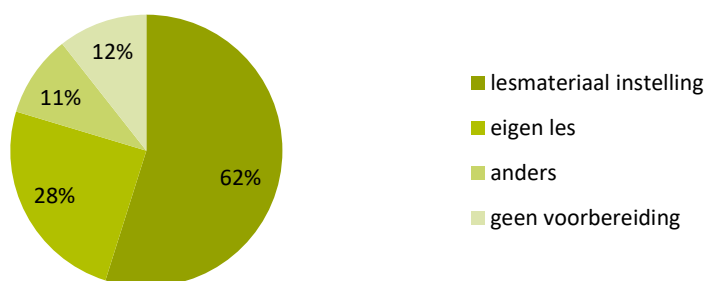
De meeste leerkrachten (88%) hebben met hun leerlingen de activiteit in de klas voorbereid. De meesten deden dit met behulp van het lesmateriaal dat zij van de culturele instelling ontvingen. Andere leerkrachten bereiden het bezoek voor met een eigen les en/of via een filmpje of verhaal over het onderwerp (Figuur 5 'anders': 11%).

De overige 12% geeft aan het bezoek niet voorbereid te hebben omdat de instelling geen voorbereidend lesmateriaal aanbod, vanwege tijdgebrek in hun lesprogramma of omdat ze de leerlingen met een open houding de activiteit wilden laten ervaren.

Figuur 5 Voorbereidingsactiviteiten leerkrachten. (N=248)

Zijn de leerlingen van tevoren voorbereid op het onderwerp van de culturele activiteit?

Antwoorden: Ja, met het voorbereidend lesmateriaal van de culturele instelling / Ja, met een eigen les over het onderwerp van de activiteit / Anders, namelijk: / Nee, geen voorbereiding.

“De voorbereidende les was duidelijk en nam niet te veel tijd in beslag. De leerlingen werden zo voorbereid op het onderwerp van het bezoek aan het museum.” - Leerkracht, groep 7.

3.2.4 Verwerking

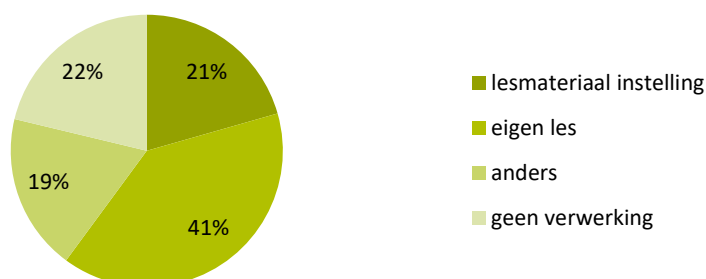
We zien dat de leerkrachten vaker de activiteit voorafgaand aan het bezoek in de klas behandelen dan achteraf. Ruim een vijfde van de leerkrachten verwerkt de activiteit niet na het bezoek (22%). De helft van deze groep geeft aan de activiteit niet te hebben verwerkt vanwege tijdgebrek in hun lesprogramma. Een vijfde van deze groep zegt geen behoefte aan een verwerkingsactiviteit te hebben. Een op de tien leerkrachten heeft de activiteit naderhand niet meer in de klas behandeld om de leerlingen zelfstandig de activiteit te laten verwerken of stelt dat de culturele instelling geen verwerkingsmateriaal aanbiedt.

In vergelijking met de voorbereiding blijkt uit Figuur 6 dat in de verwerkingsfase het materiaal van de culturele instelling minder vaak gebruikt wordt om de activiteit te verwerken en dat de lessen vaker door de leerkrachten zelf worden vormgegeven. Leerkrachten geven aan de verwerkingsles vooral in de vorm van een nabespreking of een kringgesprek uit te voeren.

Figuur 6 Verwerkingsactiviteiten leerkrachten. (N=248)

Is (of wordt) de activiteit na het bezoek nog behandeld in de klas?

Ja, met het verwerkingsmateriaal van de culturele instelling / Ja, met een eigen opdracht waarin leerlingen aan de slag gaan met het onderwerp van de activiteit / Anders, namelijk: / Nee, geen voorbereiding.

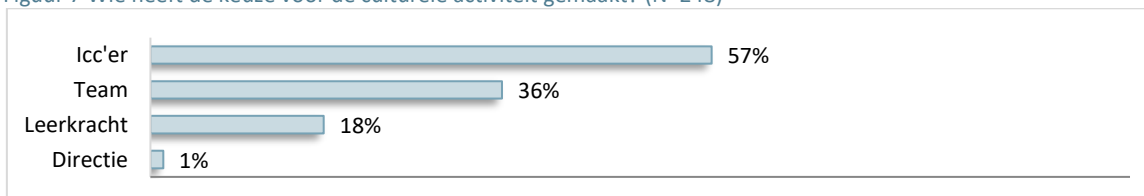

“Wat een mooie en indrukwekkende voorstelling. Dat we na afloop nog in gesprek gingen met enkele vluchtelingen maakte het nog indrukwekkender. Heel mooi.” - Leerkracht, groep 7.

3.2.5 Selectie en organisatie

De leerkrachten uit het onderzoek geven aan dat de keuze voor een activiteit voornamelijk door de interne cultuurcoördinator (icc'er) gemaakt wordt. In mindere mate wordt de keuze in teamverband of door de leerkracht zelf gemaakt. De directie houdt zich in de meeste gevallen afzijdig van dit proces.

Figuur 7 Wie heeft de keuze voor de culturele activiteit gemaakt? (N=248)

Eén op de tien leerkrachten had voorafgaand aan de activiteit contact met de culturele instelling. Dit contact werd voornamelijk vanuit de school zelf gelegd en in enkele gevallen vanuit de instelling geïnitieerd. Gemiddeld geven de respondenten het contact met de culturele instelling een 7,9 op een schaal van 1 tot 10.

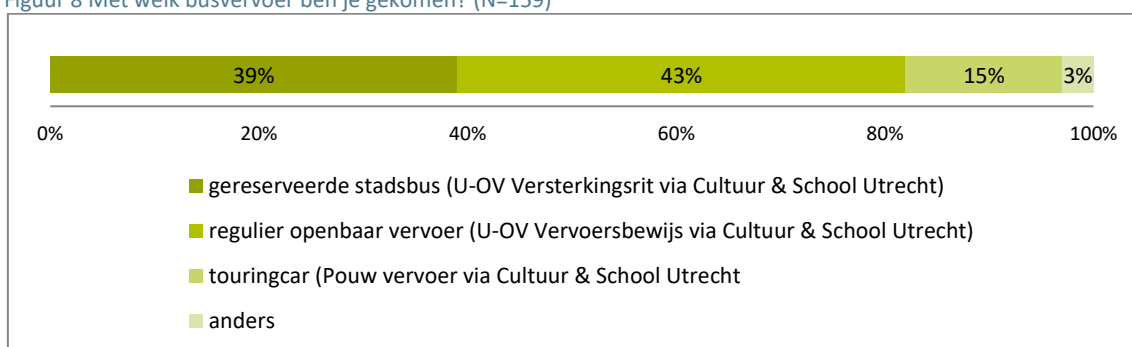
3.2.6 Vervoer

Cultuur & School Utrecht regelt op verzoek van scholen het busvervoer van en naar de culturele instelling. Zij hebben hierover afspraken gemaakt met U-OV en Pouw Vervoer. Veruit de meeste leerkrachten die de enquêtes invulden (64%) namen de bus naar de activiteit. In mindere mate werd er gelopen naar de culturele instelling (14%) en met de auto (11%) of met de fiets gereisd (11%). Van de leerkrachten die met de bus gingen maakte de meerderheid gebruik van het openbaar vervoer via een U-OV Vervoersbewijs. Op de tweede plaats staat de gereserveerde stadsbus (U-OV Versterkingsrit) en op de derde plaats ging men met Pouw Vervoer.

De leerkrachten (3%) die op een andere manier naar de instelling gingen zijn met de trein en de bus gekomen of regelden zelfstandig een groepsticket voor de bus.⁵

Gemiddeld gaven de leerkrachten het busvervoer een 8,3 op de schaal van 1 tot 10.

Figuur 8 Met welk busvervoer ben je gekomen? (N=159)

"De bus was prima geregeld!" – Leerkracht, groep 1/2.

⁵ Uit het planningssysteem van Cultuur & School Utrecht blijkt dat 46% van alle ingeschreven scholen met eigen vervoer naar de culturele activiteit is gegaan. Meer dan de helft heeft vervoer geregeld via Cultuur & School Utrecht. Daarvan maakte 25% gebruik van het U-OV Vervoersbewijs, 16% gebruikte de U-OV versterkingsrit en 13% ging met de touringcar van Pouw Vervoer.

3.2.7 Waargenomen effecten bij leerlingen door leerkrachten

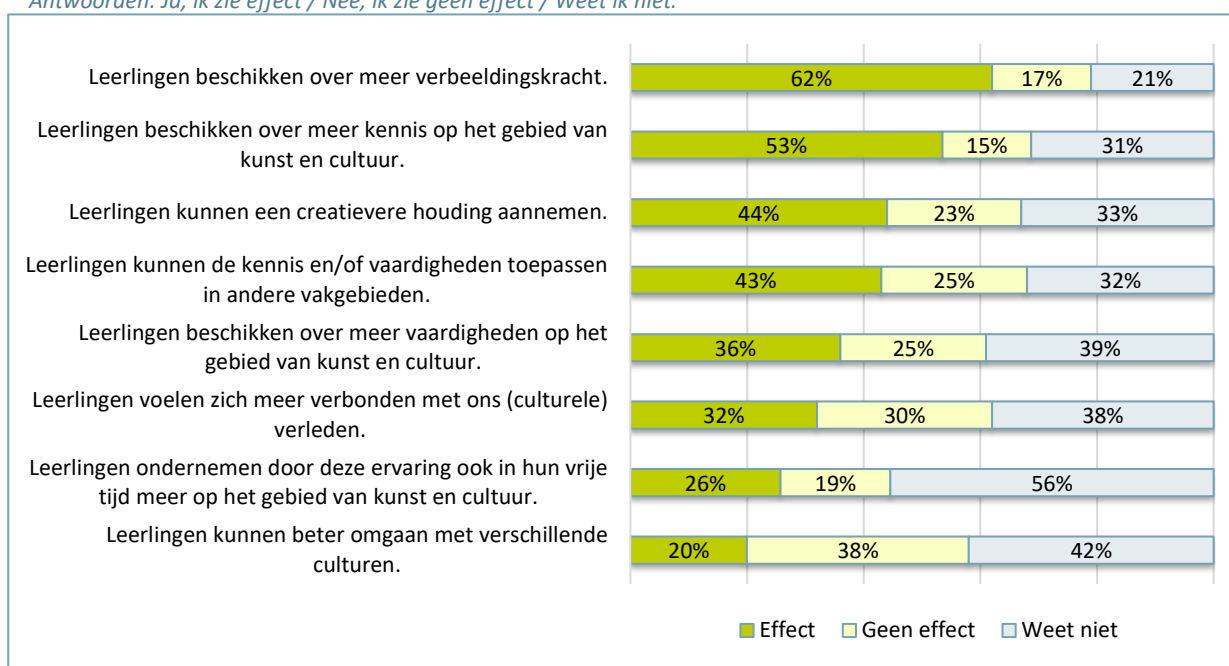
De meeste leerkrachten zien effect bij hun leerlingen op het gebied van kennisontwikkeling over kunst en cultuur en hun verbeeldingskracht. In mindere mate observeren leerkrachten dat leerlingen door cultuureducatie beter omgaan met verschillende culturen of dat ze door de activiteiten ook in hun vrije tijd meer ondernemen op het gebied van kunst en cultuur. Dit zijn met name de onderdelen die buiten schooltijd plaatsvinden en waar de leerkracht geen goed zicht op heeft.

In het volgende hoofdstuk vergelijken we deze resultaten met de waarnemingen van de icc'ers (§3.3.4). In Figuur 9 zie je per effect weergegeven wat de leerkrachten hebben geantwoord.

Figuur 9 Waargenomen effecten bij leerlingen door leerkrachten. (N=248)

Kun je aangeven of je effecten ziet van cultuureducatie?

Antwoorden: Ja, ik zie effect / Nee, ik zie geen effect / Weet ik niet.

“Het museum is prachtig en sprak voor mijn kinderen heel erg tot de verbeelding.” - Leerkracht, groep 3.

“Top: het goed inspelen en aanpassen aan de doelen van onze school als Vierkeerwijzer school: veel zelfonderzoek doen.” - Leerkracht, groep 6.

“Mooi hoe het aansluit op het onderwijsprogramma.” - Leerkracht, groep 5.

3.3 Interne cultuurcoördinatoren

In het najaar van 2017 heeft Cultuur & School Utrecht een vragenlijst verstuurd naar alle 114 interne cultuurcoördinatoren (icc'ers) in Utrecht die al dan niet bemiddeld worden door Cultuur & School Utrecht. In totaal hebben 40 icc'ers de vragenlijst ingevuld.

Het is interessant om de resultaten uit de evaluatiesystematiek te vergelijken met de landelijke Monitor Cultuureducatie primair onderwijs 2017-2018⁶ (hierna: Monitor Cultuureducatie). Deze monitor is hoofdzakelijk ingevuld door directeuren en icc'ers van scholen in het basisonderwijs. In dit hoofdstuk vergelijken we enkele onderdelen met de resultaten uit de Monitor Cultuureducatie.

3.3.1 Visie van de scholen

Het merendeel van de icc'ers uit dit onderzoek (85%) geeft aan dat hun organisatie een visie op cultuureducatie heeft geformuleerd en ook heeft vastgelegd in het jaarplan en/of beleidsplan. De rest heeft een visie die nog niet is vastgelegd (8%) of heeft nog geen visie geformuleerd (8%).

De gemeente Utrecht heeft als subsidievoorwaarde opgenomen dat scholen die subsidie voor cultuureducatie ontvangen een visie op het gebied van cultuureducatie in het schoolplan opnemen. De 15% van de scholen die in dit onderzoek aangeven (nog) geen visie te hebben, zijn scholen die geen subsidie ontvangen van de gemeente.⁷

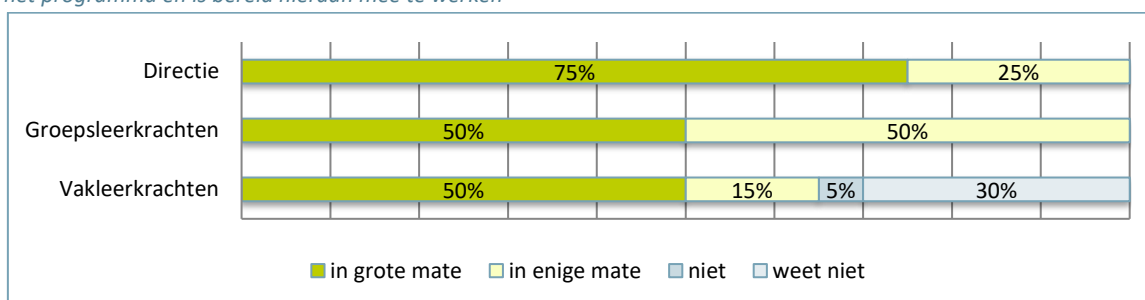
Volgens de landelijke monitor heeft ongeveer de helft van de respondenten een visie vastgelegd in een cultuurbeleidsplan (51%) en een kwart in het schoolplan (24%), en 5% heeft nog geen visie opgesteld.

3.3.2 Draagvlak voor cultuureducatie op school

Drie kwart van de icc'ers geeft aan dat er in de meeste gevallen draagvlak voor cultuureducatie is bij de schooldirectie. Daarnaast geeft de helft van de icc'ers aan dat dit ook het geval is bij groepsleerkrachten en vakleerkrachten. Uit de landelijke Monitor Cultuureducatie⁸ blijkt dat het draagvlak bij de schooldirectie net als in Utrecht iets hoger is dan bij de groepsleerkrachten.

Figuur 10 Draagvlak voor cultuureducatie op school. (N=40)

Is er op jouw school sprake van voldoende draagvlak voor cultuureducatie? Toelichting draagvlak: men staat achter het programma en is bereid hieraan mee te werken

⁶ Nooij, J., Graauw, C. de, Essen, M. van, & Broek, A. van den (07/2018). Monitor Cultuureducatie primair onderwijs 2017-2018. Onderzoek naar de landelijke ontwikkelingen in cultuureducatie sinds 2015-2016 en in relatie tot het programma Cultuureducatie met Kwaliteit. Online: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/07/02/monitor-cultuureducatie-primair-onderwijs-2017-2018>.

⁷ Zie voor meer informatie de Beleidsregel Onderwijs Gemeente Utrecht 2019, Goed onderwijs voor de Utrechtse jeugd, Artikel 8.6. Subsidie cultuureducatieactiviteiten, -innovatie en/of -expertise, lid 2, sub a. Online: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2018-140729.html>.

⁸ Monitor Cultuureducatie (p.19). Draagvlak cultuureducatie onder directie: volledig draagvlak = 65%, grotendeels draagvlak = 27%, enigszins draagvlak = 7%, helemaal geen draagvlak = 2%. Draagvlak cultuureducatie onder groepsleerkrachten: volledig draagvlak = 32%, grotendeels draagvlak = 47%, enigszins draagvlak = 19%, helemaal geen draagvlak = 1%.

Vrijwel alle icc'ers (97%) uit deze evaluatie geven aan dat de leerlingen op hun school jaarlijks minstens aan één activiteit, zowel binnen als buiten de school, op het gebied van cultuureducatie deelnemen. Eén respondent geeft aan dat op diens school de leerlingen niet ieder jaar aan een culturele activiteit deelnemen.

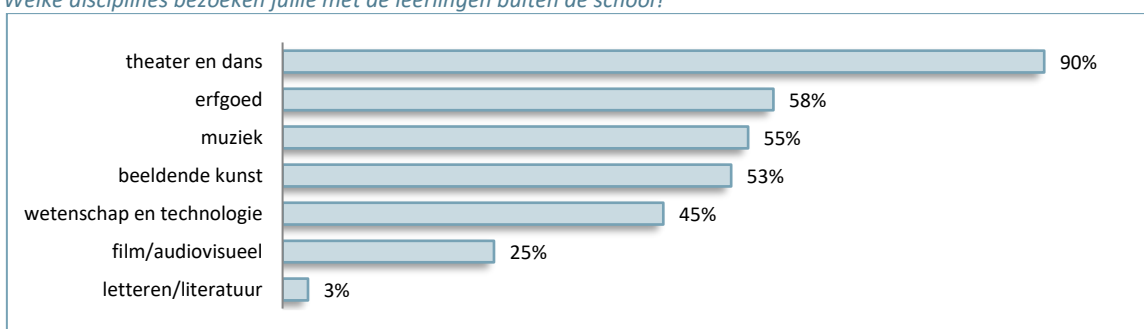
3.3.3 Organisatie op school

De school kiest de activiteiten voornamelijk op basis van de visie van de school (75%) en de voorkeur van de leerkrachten (53%). De icc'ers zeggen dat deze keuze met name te maken heeft met de thema's die zij voor dat jaar op de planning hebben staan. De besluitvorming ligt vooral bij de icc'ers (90%) en de groepsleerkrachten (78%). De directie (48%) en vakleerkrachten (15%) zijn in mindere mate betrokken bij de besluitvorming.

We hebben de respondenten gevraagd welke onderdelen doorslaggevend zijn bij de keuze voor culturele activiteiten. De icc'ers zijn van mening dat het aanbod, het thema, de aansluiting bij de leerlijnen en de afstand/bereikbaarheid van de instelling een belangrijke rol spelen bij het maken van een keuze voor een culturele activiteit.

Uit de respons van de icc'ers blijkt dat de meeste bezoeken worden uitgevoerd binnen de discipline theater en dans.⁹

Figuur 11 Bezochte disciplines volgens de icc'ers. (N=40)
Welke disciplines bezoeken jullie met de leerlingen buiten de school?

3.3.4 Waargenomen effecten bij leerlingen door de icc'ers

Het beeld van de waargenomen effecten die de icc'ers zien bij hun leerlingen naar aanleiding van de culturele activiteiten, verschilt op enkele onderdelen van de observaties van leerkrachten uit deze evaluatie (§3.2.7). Hieronder bespreken we de waargenomen effecten volgens icc'ers en vergelijken deze met de waargenomen effecten volgens de leerkrachten.

Vaardigheden en kennis

De meerderheid van de icc'ers ziet dat leerlingen over meer vaardigheden (68%) en kennis beschikken op het gebied van kunst en cultuur (60%). De meerderheid van de leerkrachten ziet ook effecten op het gebied van kennis (53%), maar observeren in mindere mate effecten op het gebied van vaardigheden (36%).

⁹ De inschrijvingen die bij Cultuur & School Utrecht in het planningsysteem binnenkomen betreffen echter vooral bezoeken aan musea (56%) en in mindere mate aan podia (44%). Hieraan kunnen we verder geen conclusies verbinden aangezien scholen de culturele activiteiten op diverse manieren (binnen en buiten de school) met verschillende aanbieders kunnen organiseren, dus ook met aanbieders waar Cultuur & School Utrecht niet voor bemiddelt.

Creatieve houding en verbeeldingskracht

Verder ziet meer dan de helft van de icc'ers dat leerlingen door deelname aan de activiteiten een creatievere houding aannemen (58%) en meer verbeeldingskracht hebben (58%). Bijna twee derde van de leerkrachten ziet dit ook op het gebied van verbeeldingskracht (62%). Daar tegenover zien minder leerkrachten effecten op het gebied van een creatieve houding (44%).

Ook de respondenten uit de landelijke monitor zien dat bij leerlingen de communicatie/expressieve vaardigheden (76%) en de verbeeldingskracht en originaliteit (75%) een positieve ontwikkeling doormaken.¹⁰

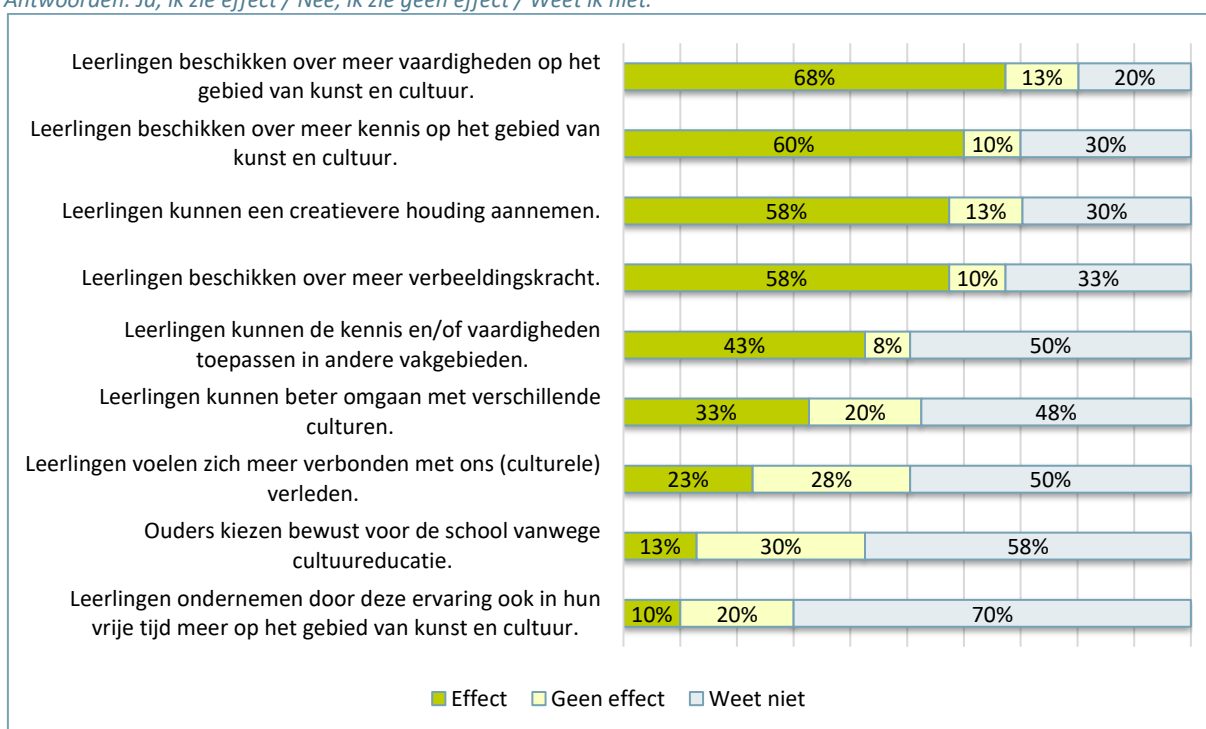
Overige waargenomen effecten

De culturele activiteit heeft volgens de meeste icc'ers in mindere mate effect op de vrijetijdsbesteding (10%) en de schoolkeuze van ouders (13%). Net als in het geval van de leerkrachten gaat dit over buitenschoolse onderwerpen waar de icc'ers minder zicht op hebben. De meerderheid van de leerkrachten ziet ook in mindere mate effect van de activiteit op de culturele vrijetijdsbesteding van de leerlingen (26%) en hun omgangsvaardigheden met andere culturen (20%).

Figuur 12 Waargenomen effecten bij leerlingen door de icc'ers. (N=40)

Zie je effecten van cultuureducatie?

Antwoorden: Ja, ik zie effect / Nee, ik zie geen effect / Weet ik niet.

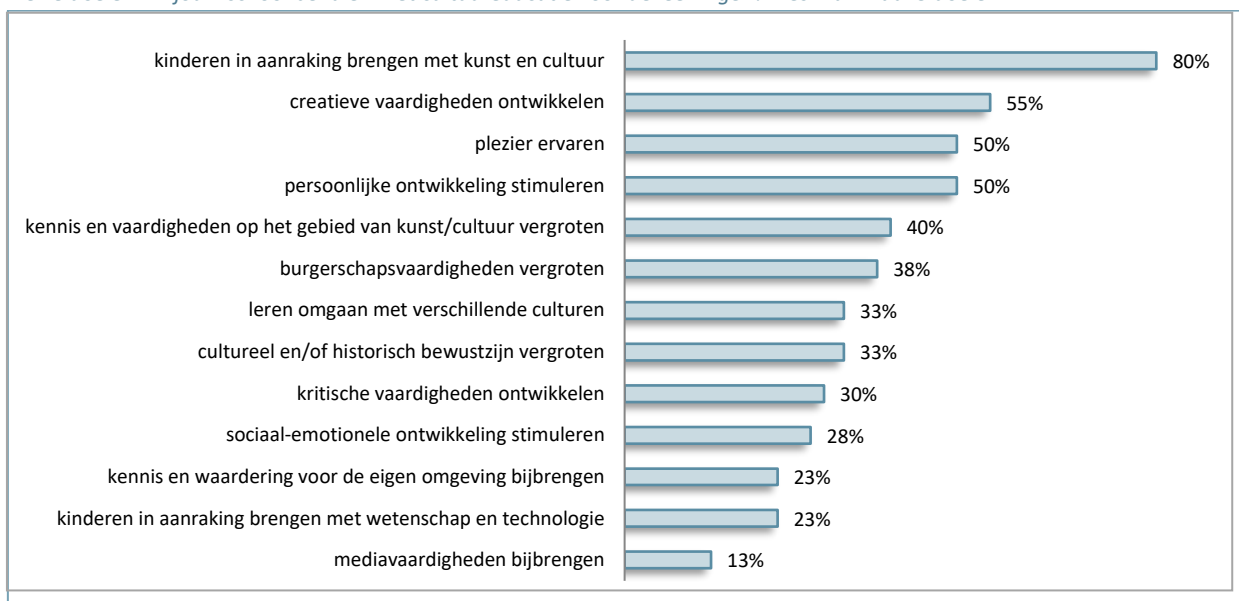
¹⁰ Monitor Cultuureducatie primair onderwijs 2017-2018 (p.67).

3.3.5 Doelen van de icc'ers

Cultuur & School Utrecht heeft in de vragenlijst aan de icc'ers gevraagd hun top drie doelen voor cultuureducatie te selecteren uit een lijst met doelstellingen. In Figuur 13 is te zien dat de meeste icc'ers de leerlingen in aanraking willen brengen met kunst en cultuur door middel van bezoeken aan culturele instellingen. Op de tweede plaats komt de ontwikkeling van creatieve vaardigheden en is er een gedeelde derde plaats voor het ervaren van plezier en het stimuleren van de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen.

Figuur 13 Doelen van de icc'ers. (N=40)

Welke doelen wil jouw school behalen met cultuureducatie voor de leerlingen? Kies maximaal 3 doelen.

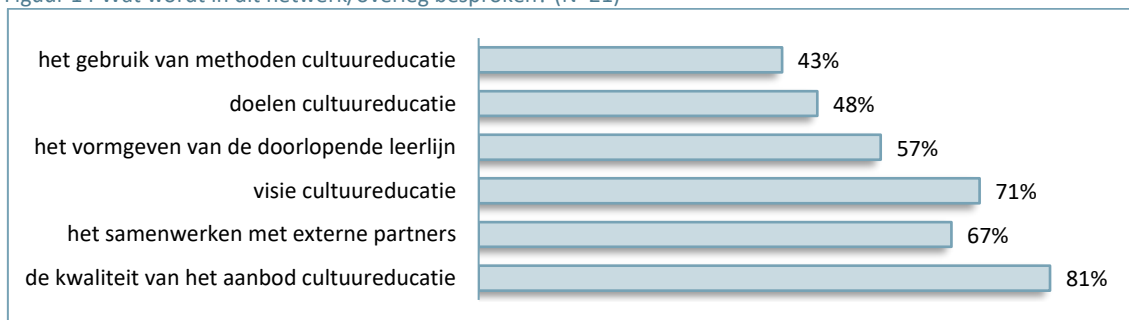

3.3.6 Overleg met de culturele instellingen

Iets meer dan de helft van de icc'ers (53%) neemt deel aan (structureel) overleg met culturele instellingen over cultuureducatie. In dit overleg spreken zij met name over de kwaliteit van het aanbod en de visie op cultuureducatie, de samenwerking met externe partners en het vormgeven van een doorlopende leerlijn. Uit de open antwoorden van de respondenten blijkt dat dit overleg geïnitieerd wordt door partijen als Cultuur & School Utrecht, het Utrechts Centrum voor de Kunsten, de schoolbesturen en de gemeente Utrecht.

Van de icc'ers die niet deelnemen aan een overleg geeft een vijfde aan hier wel behoefte aan te hebben.

Figuur 14 Wat wordt in dit netwerk/overleg besproken? (N=21)

3.3.7 Evaluatie van cultuureducatie op school

Het merendeel van de icc'ers (88%) geeft aan dat cultuureducatie op hun school geëvalueerd wordt. Daarbij wordt in de eerste plaats gekeken naar de inhoud (91%) en de organisatie (74%) van de culturele activiteiten. Daarnaast kijkt ongeveer de helft ook naar de ervaringen van leerlingen, de samenwerking en het overleg met externe partners, en naar het beleid en doelstellingen voor cultuureducatie. De icc'ers beoordelen onder andere de aansluiting van de activiteiten bij de belevingswereld van de leerlingen, bij de visie van de school en de leerlijnen voor cultuureducatie.

De leeropbrengsten bij de leerlingen worden in de meeste gevallen (55%) beoordeeld aan de hand van de culturele competenties als receptief vermogen, onderzoekend vermogen, creërend vermogen, reflecterend vermogen en presenterend vermogen.

3.4 Culturele instellingen

In schooljaar 2017-2018 hebben alle vijftien culturele instellingen op verzoek van Cultuur & School Utrecht de vragenlijst voor culturele instellingen ingevuld. Verder heeft Cultuur & School Utrecht met alle instellingen gesprekken gevoerd over hoe zij de bemiddeling ervaren, zodat Cultuur & School Utrecht deze nog beter kan afstemmen op hun behoeften.

3.4.1 Visie van de culturele instellingen

Veertien culturele instellingen hebben een visie op cultuureducatie geformuleerd. Hiervan hebben negen instellingen deze visie vastgelegd in het jaarplan of beleidsplan. De overige instellingen zeggen een visie te hebben die (nog) niet schriftelijk is vastgelegd.

3.4.2 Draagvlak voor cultuureducatie in de culturele instellingen

De instellingen zeggen dat er bij de directie, het bestuur, het management en de medewerkers voldoende draagvlak voor cultuureducatie is. Elf instellingen geven aan dat dit in grote mate het geval is en vier instellingen stellen dat dit in enige mate zo is.

3.4.3 Samenwerking en overleg met de scholen

We hebben de culturele instellingen gevraagd of ze behoefte hebben aan een (structureel) overleg met scholen over cultuureducatie. Veertien culturele instellingen zeggen behoefte hieraan te hebben.

Redenen van de culturele instellingen voor een dergelijk (structureel) overleg zijn:

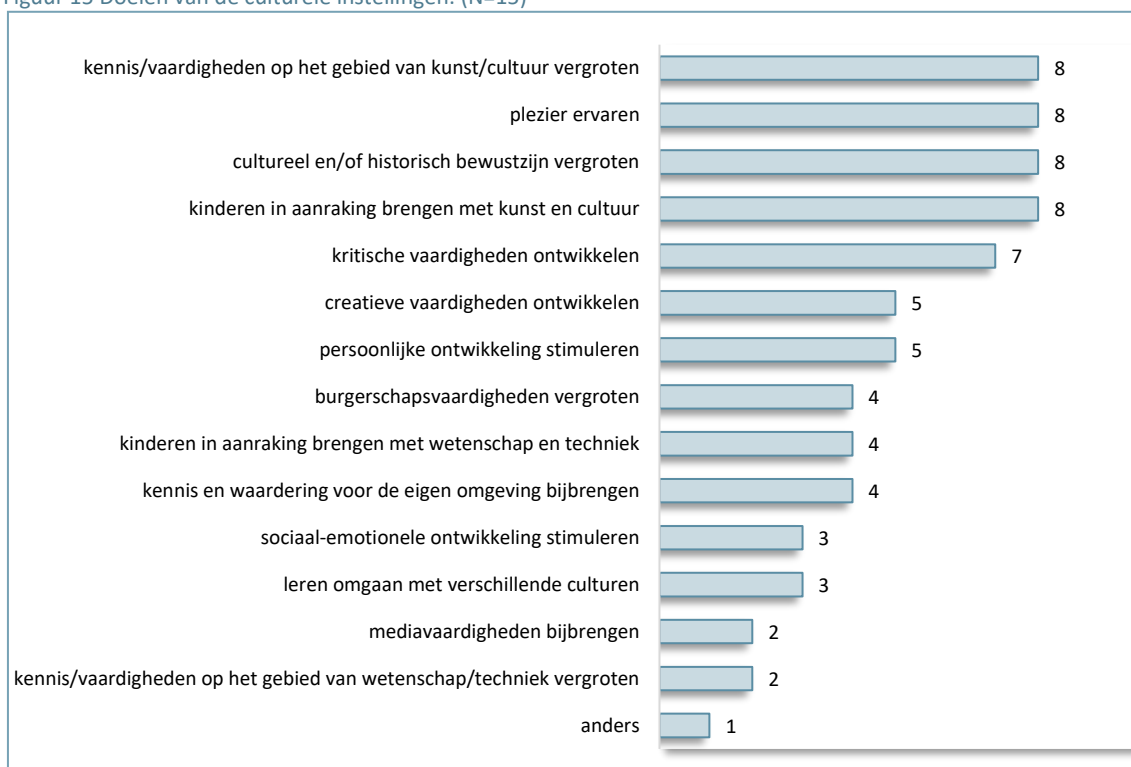
- Wensen, behoeften en verwachtingen met de scholen bespreken en afstemmen.
- Terugkoppeling van de ervaringen met bezoeken aan de culturele instellingen.
- De aansluiting op de doorlopende leerlijnen bespreken.
- Presentatie van het aanbod van de culturele instellingen.
- Het verzamelen van input voor het ontwikkelen van nieuwe producten.
- Netwerken.

Elf culturele instellingen hebben contact met de scholen over de inhoud van het bezoek. De mate waarin dit contact plaatsvindt is niet bekend. Drie instellingen hebben geen contact met de scholen, maar zouden dit wel willen. Het contact komt zowel vanuit de instelling tot stand als vanuit de school.

3.4.4 Doelen van de culturele instellingen

We hebben de culturele instellingen gevraagd drie doelen te selecteren die zij van belang vinden in het aanbod voor leerlingen. In Figuur 15 is te zien dat de meeste instellingen het belangrijk vinden om de leerlingen kennis te laten maken met kunst en cultuur en daarmee hun kennis en vaardigheden op dat gebied te vergroten, en hun cultureel/historisch bewustzijn te beïnvloeden. Daarnaast vinden ze het ook belangrijk dat leerlingen plezier ervaren.

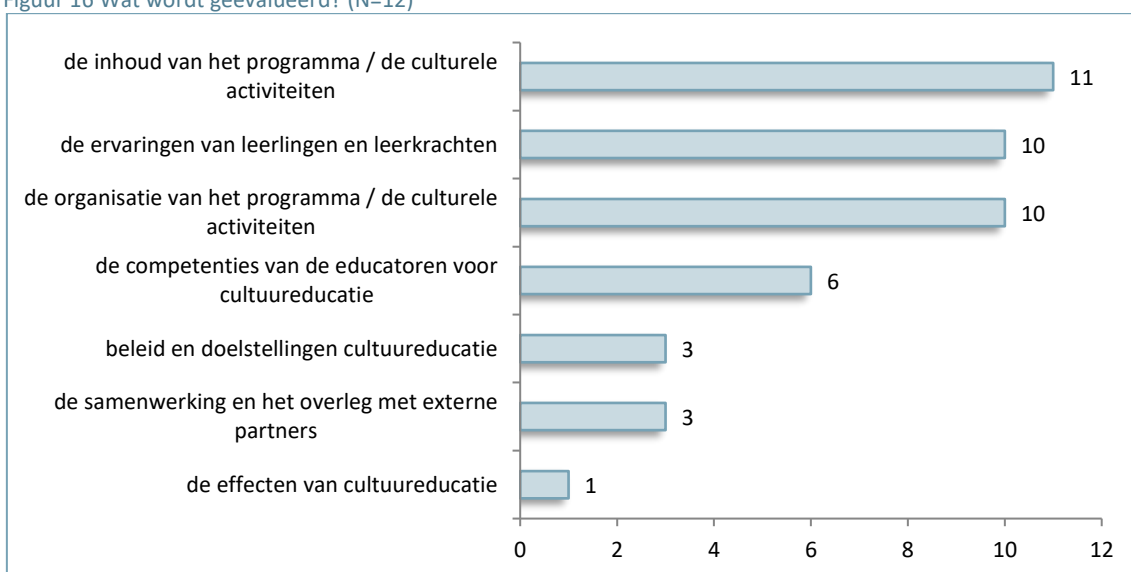
Figuur 15 Doelen van de culturele instellingen. (N=15)

3.4.5 Evaluatie van cultuureducatie door de culturele instellingen

Twaalf culturele instellingen evalueren zelf hun aanbod op het gebied van cultuureducatie. In hun evaluatie kijken ze hoofdzakelijk naar de inhoud van het programma en de culturele activiteiten, de organisatie van het aanbod en de ervaringen van leerlingen en leerkrachten. In mindere mate evalueren ze de competenties van de educatoren, de samenwerking met externe partners en hun beleid en doelstellingen op het gebied van cultuureducatie.

Figuur 16 Wat wordt geëvalueerd? (N=12)

4 Oordeel over Cultuur & School Utrecht

In dit hoofdstuk presenteren we de rapportcijfers die de leerkrachten, icc'ers en culturele instellingen hebben gegeven aan de verschillende taken en activiteiten die horen bij de bemiddeling van de culturele activiteiten door Cultuur & School Utrecht. In het algemeen zijn de respondenten positief over Cultuur & School Utrecht. Op alle onderdelen liggen de cijfers tussen de 7,3 en 8,6 op een schaal van 1 tot 10.

	Leerkrachten	Interne cultuurcoördinatoren	Culturele instellingen
De presentatie van de culturele activiteiten via de website.	7,6	7,9	7,7
De presentatie van de culturele activiteiten via de brochure.	7,6	7,7	7,7
Het inplannen van de culturele activiteiten.	7,9	8,4	7,5
De communicatie met Cultuur & School Utrecht.	7,9	8,6	7,8
Het regelen van busvervoer.	8,3	8,5	7,8
Hoe tevreden ben je over de ondersteuning van Cultuur & School Utrecht in het algemeen?	7,8	8,1	7,7

De reacties van de respondenten als toelichting op hun oordeel over Cultuur & School Utrecht geven een positief beeld. Hieronder volgt een greep uit de uitspraken van de respondenten op dit onderdeel.

“De communicatie met Cultuur & School Utrecht is prettig en snel. De website ziet er goed uit.”
- Culturele instelling.

“Hele mooie presentatie van de activiteiten, prettige samenwerking.” - Culturele instelling.

“Ik ben héél erg blij met Cultuur & School Utrecht. Superfijn dat ze me jaarlijks helpen met alle activiteiten voor 21 groepen in te plannen.” - Interne cultuurcoördinator.

“Het communiceren met Cultuur & School Utrecht verloopt erg soepel en vlot. Het aanbod van het museum waar ik ben geweest, vond ik erg leuk.” - Leerkracht, groep 5.

“Het vervoer neemt helaas nog wel een groot gedeelte van het beschikbare budget in.” - Interne cultuurcoördinator.

“De intensieve contacten met de scholen zorgen er denk ik voor dat er veel boekingen via Cultuur & School Utrecht gedaan worden.” - Interne cultuurcoördinator.

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht
t 030 230 60 90 | f 030 230 60 80
info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, november 2018
In opdracht van Cultuur & School Utrecht